

MIKOŁAJ BRENK
ORCID: 0000-0001-6576-7163
KONRAD NOWAK-KLUCZYŃSKI
ORCID: 0000-0002-7814-1650
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Poznań

DOI: 10.17460/PHO_2021.3_4.07

PROFESOR WIESŁAW JAMROŻEK (1954–2021) – PEDAGOG, HISTORYK WYCHOWANIA

Źródło: archiwum rodzinne

Profesor Wiesław Jamrożek

WSTĘP

W dniu 2 kwietnia 2021 roku zmarł przedwcześnie wybitny historyk wychowania, kierownik Zakładu Historii Wychowania Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – Profesor Wiesław Jamrożek. Nie sposób po kilku miesiącach, które minęły od uroczystości pogrzebowych, dokonać analizy czy podsumowania dorobku Profesora. Natomiast jako przyczynek do kolejnych artykułów Jemu poświęconych zamieszczamy związany opis kilkudziesięcioletniej działalności naukowej, dydaktycznej, społecznej i organizacyjnej Profesora.

Wiesław Mirosław Jamrożek urodził się 24 sierpnia 1954 roku w Żarach. Jego ojciec Mirosław był żołnierzem w stopniu podoficera. Matka Maria z domu Sękowska była długoletnią pracowniczką Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej

„Prasa–Książka–Ruch”. W rodzinnym mieście ukończył szkołę podstawową oraz Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa. Łącząc liczne obowiązki studenta, z powodzeniem realizował się w obszarze życia osobistego. Na III roku studiów, w grudniu 1975 roku, zawarł związek małżeński z absolwentką Instytutu Psychologii UAM Bożeną Suprynowicz (AUAM, sygn. 825/308 a, b), z którą później przez wiele lat współpracował w Łużyckiej Szkole Wyższej im. Jana Benedykta Solfy z siedzibą w Żarach. Był ojcem dwóch córek: Katarzyny (ur. w 1978 w Żarach) – obecnie prof. UAM doktor habilitowanej w zakresie nauk społecznych, wykładowczyni w Pracowni Edukacyjnych Badań nad Językiem i Komunikacją Dziecka Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM oraz Aleksandry (ur. 1980 w Poznaniu) – obecnie pedagożki i terapeutki. Od kilkunastu lat spełniał się także jako zaangażowany dziadek Krzysztofa, Stanisława, Antoniny, Natalii, Karoliny i Pauliny.

AKADEMICKA DROGA – DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I ORGANIZATORSKA

Wiesław Jamrożek swój związek z poznańską akademicką pedagogiką rozpoczął w 1973 roku. Podjął wówczas studia na kierunku pedagogika na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, przy czym wyróżniające wyniki w nauce w szkole średniej dały mu przywilej przyjęcia na studia bez egzaminu wstępnego. Od III roku studiował w trybie indywidualnym, pod opieką naukową prof. Stanisława Michalskiego (AUAM, sygn. 825/308 a), ówczesnego kierownika Zakładu Historii i Organizacji Szkolnictwa, członka Komisji Filozoficznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Poznańskiego Towarzystwa Pedagogicznego, kuratora Domu Studenta im. Hanki Sawickiej UAM, od 1959 roku członka Komisji Senackiej do Studenckich Spraw Wychowawczych, od 1959 roku wiceprzewodniczącego Zarządu Wojewódzkiego Towarzystwa Szkoły Świeckiej (Kronika UAM 1959/1962, s. 234).

Po ukończeniu studiów magisterskich w zakresie pedagogiki szkolnej (z wyróżnieniem) w czerwcu 1977 roku Wiesław Jamrożek został zatrudniony (od 1 października) we wspomnianym Zakładzie Historii i Organizacji Szkolnictwa Instytutu Pedagogiki UAM w Poznaniu na stanowisku asystenta stażysty (AUAM, sygn. 825/308 a). Była to jednostka stosunkowo młoda – zakład ten rozpoczął swoje funkcjonowanie w ramach Katedry Pedagogiki poznańskiego Uniwersytetu z dniem 1 września 1967 r., pod kierownictwem doc. dr. Stanisława Michalskiego, choć już na kilka lat przed formalnym powołaniem S. Michalski wskazywał na potrzebę istnienia osobnego zakładu zajmującego się dziejami oświaty i wychowania, a także prowadził zespoły magistrantów i doktorantów, którzy realizowali prace z tego obszaru (Kronika UAM 1956/1957, s. 116; *Sprawozdanie*, 2008, s. 330–331; Kronika UAM 1962/1963–1964/1965, s. 289; Kronika UAM 1965/1966–1967/1968, s. 260). Pierwszym problemem naukowo-badawczym Zakładu Historii Wychowania była

historia szkolnictwa i doktryn pedagogicznych w Polsce w XX wieku¹, drugim – działalność dydaktyczno-wychowawcza szkół². Trzeci problem naukowo-badawczy dotyczył pracy szkoły rolniczej w środowisku wiejskim. To ostatnie zagadnienie było przedmiotem zainteresowań S. Michalskiego, który przygotował do druku rozprawę *Szkoła rolnicza a środowisko wiejskie*. Oprócz ogólnych problemów naukowo-badawczych kierownik Zakładu S. Michalski zajmował się metodologią historii wychowania, ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotu badań, metod oraz miejsca historii wychowania w systemie nauk społecznych. Ponadto Jan Hellwig przygotował rozprawę doktorską *Kształcenie i kształcanie nauczycieli w programie działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego w latach 1945–1965* (Kronika UAM 1965/1966–1967/1968, s. 260–261). Na przełomie lat 60. i 70. XX wieku praca badawcza poznańskich historyków wychowania skupiała się wokół takich zagadnień, jak: historia szkolnictwa i doktryn pedagogicznych w Polsce w XX wieku, postępowe tradycje pedagogiczne i doświadczenia pracy szkół eksperymentalnych w Polsce XX wieku oraz zawodowy ruch nauczycielski, system wychowawczy w szkołach rolniczych i jego integracja z potrzebami społeczno-kulturalnymi środowiska, metodologia historii wychowania ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotu badań, metod badawczych właściwych tej dyscyplinie oraz jej miejsce w systemie nauk humanistycznych. Nad wymienioną problematyką koncentrowała się nie tylko uwaga pracowników Zakładu Historii Wychowania (obok kierownika zakładu prof. S. Michalskiego pracowali: dr Jan Hellwig oraz mgr Ewa Kijas), ale także osób niezwiązanych bezpośrednio z Zakładem oraz studentów przygotowujących prace dyplomowe. Pracownicy Zakładu Historii Wychowania prowadzili zajęcia dydaktyczne na studiach dziennych i zaocznych – wykłady kursowe, ćwiczenia, seminaria i proseminaria oraz wykłady monograficzne z historii wychowania. Dr J. Hellwig i mgr E. Kijas prowadzili ponadto wykłady i ćwiczenia z elementów nauk pedagogicznych. Pracownicy naukowo-dydaktyczni Zakładu brali także udział w popularyzacji wiedzy, współpracując z wieloma organizacjami oraz placówkami naukowo-badawczymi i społecznymi (Kronika UAM 1968/1969–1969/1970, s. 202; Kronika UAM 1969/1970–1971/1972, s. 354–355).

Rok 1978 stanowił przerwę w pracy naukowej Wiesława Jamrożka. Od stycznia odbywał czynną służbę wojskową w Szkole Oficerów Rezerwy w Łodzi oraz

---

¹ Pierwszy dział planu pracy naukowo-badawczej został opracowany pod kątem wywiedzenia szeroko rozumianej genealogii ówczesnego stanu teorii i praktyki pedagogicznej. Z zakresu tej problematyki było przygotowywanych 10 dysertacji doktorskich, z czego cztery miały zostać ukończone w roku akademickim 1967/1968. Ponadto w czerwcu roku akademickiego 1967/1968 został ukończony przewód doktorski S. Kędzierskiego, który przedstawił dysertację *Spoleczno-pedagogiczna funkcja domów dziecka w województwie zielonogórskim w dwudziestoleciu Polski Ludowej*.

² Zespół pracujący na realizację planu naukowo-badawczego działalności dydaktyczno-wychowawczej szkół rolniczych przygotował pod kierunkiem Stanisława Michalskiego zbiorową publikację *Praca wychowawcza w szkołach rolniczych województwa poznańskiego*, która wyszła drukiem w 1964 roku. W opracowaniu owej publikacji udział wzięło 8 osób, z czego 3 były w owym czasie pracownikami Katedry Pedagogiki – B. Bromberek, S. Michalski oraz S. Szajek. W 1968 roku zespół pracował – na zlecenie PZWS w Warszawie – nad publikacją *Organizacja pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkołach przysposobienia rolniczego*.

praktykę w jednostce Śląskiego Okręgu Wojskowego. W grudniu otrzymał promocję i nominację na stopień podporucznika, a także został zwolniony do rezerwy (AUAM, sygn. 825/308 a).

W styczniu 1979 roku wrócił do pracy uczelnianej na stanowisku asystenta. Swoje prace badawcze poświęcał wówczas m.in. poglądom działaczy oświatowych i teoretyków związanych z ruchem ludowym w latach 1895–1939, co zaowocowało otwarciem w marcu 1984 roku przewodu doktorskiego kierowanego przez prof. Stanisława Michalskiego i złożeniem w 1986 roku rozprawy doktorskiej *Idee edukacyjne ruchu ludowego II Rzeczypospolitej*, którą pozytywnie ocenili recenzenci: prof. Józef Burszta, prof. Tadeusz Wieczorek oraz prof. Józef Ryszard Szaflik. W rezultacie obrony, która miała miejsce 30 czerwca 1986 roku, W. Jamrozek otrzymał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki w dyscyplinie historia wychowania (AUAM, sygn. 825/308 c). Z kolei stopień doktora habilitowanego otrzymał 30 października 1995 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu – dziedzina: nauki humanistyczne, dyscyplina: historia; specjalność: historia oświaty i szkolnictwa. Przedstawił rozprawę *Idee edukacyjne polskiej socjalnej demokracji w Galicji do 1918 roku*.

W 2001 roku Profesor Wiesław Jamrozek objął funkcję kierownika Zakładu Historii Wychowania i tym samym z powodzeniem przez dwadzieścia kolejnych lat był liderem poznańskich historyków wychowania, umiejętnie kontynuującym najlepsze tradycje poprzedników na tym stanowisku, dwóch znamienitych historyków wychowania: wspomnianego prof. S. Michalskiego, uznawanego powszechnie w środowisku polskich historyków edukacji, a także i pedagogów za twórcę „poznańskiej szkoły historii wychowania” (jego zainteresowania badawcze dotyczyły działalności oświatowej wielu wybitnych postaci, m.in.: A. Szcycówny, S. Sempołowskiej, H. Radlińskiej, A. Kamińskiego, S. Karpowicza, kwestii metodologii i dydaktyki historii wychowania, dziejów polskiego szkolnictwa XX wieku, dziejów oświaty na wsi, dziejów ruchu nauczycielskiego) oraz prof. Jana Hellwiga, którego prace badawcze koncentrowały się wokół dziejów wychowania XIX i XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem historii kształcenia nauczycieli i zawodowego ruchu nauczycielskiego, dziejów oświaty pozaszkolnej i szkolnictwa (zwłaszcza z obszaru Wielkopolski), metodologii historii wychowania i dziejów historiografii edukacyjnej oraz dydaktyki historii wychowania (*Sprawozdanie*, 2008, s. 330–331). Prof. W. Jamrozek w swych rozważaniach, refleksjach i artykułach nieustannie podkreślał olbrzymią rolę swych poprzedników w rozwoju poznańskiej uniwersyteckiej historii wychowania. Ich portrety były nieodzownym elementem w gabinecie Profesora.

W 2003 roku, z okazji 10-lecia Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, Profesor Jamrozek zwracał uwagę na fakt, iż *prace naukowo-badawcze i dydaktyczne w Zakładzie od początku jego istnienia rozwijały się stosunkowo pomyślnie. Świadczyły i świadczą o tym nadal: coroczny przyrost publikacji naukowych, pozycja naukowa zajmowana w kraju i kontakty zagraniczne, nagrody rektorskie i resortowe oraz awanse jego pracowników* (Jamrozek, 2004, s. 292). Rola

rozwijanego przez prof. W. Jamrożka Zakładu była dostrzegana również przez liderów czołowych polskich ośrodków akademickich zajmujących się dziejami edukacji. W 2007 roku Władysława Szulakiewicz w następujący sposób charakteryzowała środowisko historyków oświaty z Poznania: *Dzięki konferencjom naukowym organizowanym przez poznański ośrodek i wielu innym projektom badawczym oraz publikacjom znani są w Polsce Profesor Dorota Żołądz-Strzelczyk i Profesor Wiesław Jamrozek* (Szulakiewicz, 2007, s. 23).

W ostatnich latach Profesor aktywnie kierował zespołem poznańskich historyków edukacji oraz wzbogacał swój dorobek naukowy. Dnia 16 września 2016 roku został mu nadany tytuł profesora nauk społecznych, który osobiście odebrał z rąk prezydenta RP Andrzeja Dudy (*Postanowienie nr 115.9.2016; Nominacje profesorskie*).

W roku 2017 Zakład Historii Wychowania WSE UAM obchodził jubileusz 50-lecia istnienia. Z tej okazji w dniach 25–26 września miały miejsce uroczystości zorganizowane pod przewodnim tytułem *Wielkopolska i Wielkopole w dziejach edukacji*. Profesor W. Jamrozek, jako kierownik Zakładu, w swym wystąpieniu przypomniał dzieje badań z zakresu historii wychowania w poznańskim ośrodku naukowym, a także genezę systematycznych badań w tej dziedzinie. Przytoczył dzieje Zakładu Historii Wychowania, przedstawiając sylwetki jego kierowników oraz pracowników na przestrzeń pięćdziesięciu lat, a także dokonał analizy aktualnego stanu zainteresowań naukowych i prowadzonych badań wśród poznańskich historyków wychowania (Nowak-Kluczyński, Brenk, 2016/2017, s. 98–100; Brenk, Nowak-Kluczyński, 2017, s. 232–233).

Podczas wyborów przeprowadzonych 18 grudnia 2020 roku pracownicy ZHW WSE UAM jednogłośnie opowiedzieli się za wyborem Profesora W. Jamrożka na kolejną kadencję kierownika Zakładu.

Pozostawiony przez Profesora Zakład w 2021 roku to silny ośrodek historii myśli pedagogicznej w Polsce. Podczas jego kierowania Zakładem, w ostatnich latach, wielu pracowników naukowo-dydaktycznych otrzymało stopnie naukowe doktora habilitowanego i doktora. Obecnie w Zakładzie zatrudnionych jest pięciu samodzielnych pracowników naukowych (prof. zw. dr hab. Dorota Żołądz-Strzelczyk, dr hab. Justyna Gulczyńska, prof. UAM, dr hab. Edyta Głowacka-Sobiech, prof. UAM, dr hab. Krzysztof Ratajczak, prof. UAM, dr hab. Katarzyna Kabacińska-Łuczak) trzech doktorów (dr Mikołaj Brenk, dr Konrad Nowak-Kluczyński, dr Michał Nowicki) oraz doktorantka mgr Anna Wojewoda.

ZAINTERESOWANIA I POGLĄDY NAUKOWE

Zainteresowania i badania naukowe Profesora W. Jamrożka koncentrowały się wokół dziejów myśli i praktyki edukacyjnej, przede wszystkim w XIX i XX wieku. Dotyczyły one takich zagadnień, jak: teoria i metodologia historii wychowania, twórcy polskiej historii wychowania, ideologia i działalność edukacyjna polskich ruchów politycznych i społecznych w XIX i XX w., edukacja

kobiet w XIX i XX w., polska myśl pedagogiczna XIX i XX w., wychowanie obywatelskie na ziemiach polskich w XIX i XX w., reformy szkolne na ziemiach polskich (od XVIII do końca XX w.), wychowanie w rodzinie polskiej XIX i XX w., dzieje oświaty dorosłych na ziemiach polskich w XIX i XX w., narodziny i rozwój pracy socjalnej w Polsce. W latach 2007–2010 kierował projektem badawczym *Koncepcje Eduarda Seguina i ich znaczenie dla rozwoju pedagogiki osób niepełnosprawnych intelektualnie*. W ostatnim czasie w kręgu zainteresowań naukowo-badawczych Profesora znalazły się także tzw. czasy stanisławowskie, przypadające na ostatni okres istnienia Pierwszej Rzeczypospolitej (Cybał-Michalska i in., s. 113).

Profesor był w sumie autorem, a w kilkunastu przypadkach redaktorem lub współredaktorem, ponad dwustu publikacji naukowych. Opublikował dwie monografie autorskie, dwie książki współautorskie, jedną pracę zbiorową pod w pełni samodzielną redakcją naukową i jedenaście zbiorowych opracowań zwartych pod współredakcją³. W 2016 roku nakładem Wydawnictwa Naukowego UAM ukazała się pozycja *Kongresy i zjazdy pedagogiczne w rozwoju polskiej myśli i praktyki edukacyjnej (do 1939 roku)*. Z kolei w 2018 roku (współautorstwo z Jolantą Szabllicką-Żak) opublikowano pozycję *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794. Tom XII. Szkoły w Wydziale Nowogrodzkim*⁴, która jest częścią czternastotomowej serii publikacji będących rezultatem badań zespołu historyków wychowania z kilku polskich ośrodków akademickich, prowadzonych w ramach grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki pt. *Komisja. Edukacji Narodowej model szkoły i obywatela – koncepcje, doświadczenia i inspiracje*. Ponadto Profesor napisał ponad sto osiemdziesiąt artykułów i rozpraw wydanych w zbiorowych wydawnictwach książkowych, wydawnictwach ciągłych oraz w czasopiśmie naukowych (w tym kilkanaście artykułów i rozpraw w wydawnictwach zagranicznych).

W toku swej pracy naukowej W. Jamrożek brał czynny udział w wielu konferencjach polskich i zagranicznych, zasiadał też w komitetach naukowych. Nie sposób wyliczyć wszystkich uczelnianych czy wydziałowych komisji, w których

³ Publikacje zwarte w dorobku Profesora to m.in.: *Idee edukacyjne demokracji w Galicji do 1918 r.*, Poznań 1994; *Z prac poznańskich historyków wychowania*, Poznań 1994 (współautorstwo z J. Hellwigiem i D. Żołądz-Strzelczyk); (pod red.), *Stan i perspektywy historii wychowania*, Poznań 1995; *Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej (Tezy i streszczenia)*, Poznań–Zajaczkowo 1997 (współredakcja z D. Żołądz-Strzelczyk); *Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej*, tom I, Poznań 1998 (współredakcja z D. Żołądz-Strzelczyk); *Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej*, tom II, Poznań 2001 (współredakcja z D. Żołądz-Strzelczyk); *Studia z dziejów edukacji kobiet na ziemiach polskich*, Poznań 2001 (współautorstwo z D. Żołądz-Strzelczyk); *Dziecko w rodzinie i społeczeństwie. Dzieje nowożytne*, tom II, Bydgoszcz 2002 (współredakcja z K. Jakubiakiem); *W dialogu z przeszłością. Księga poświęcona Profesorowi Janowi Hellwigowi*, Poznań 2002 (współredakcja z D. Żołądz-Strzelczyk); *Działalność kobiet polskich na polu oświaty i nauki*, Poznań 2003 (współredakcja z D. Żołądz-Strzelczyk); *Ad novum fructum. Z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania*, Poznań 2007 (współredakcja z K. Ratajczakiem i D. Żołądz-Strzelczyk); *Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej myśli i praktyki edukacyjnej*, Poznań 2007 (współredakcja z K. Kabacińską, K. Ratajczak, W. Szulakiewicz).

⁴ Zob. W. Jamrożek (2016), *Kongresy i zjazdy pedagogiczne w polskiej myśli i praktyki edukacyjnej (do 1939 roku)*, Poznań, ss. 196; W. Jamrożek, J. Szabllicka-Żak (2018), *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794. Tom XII. Szkoły w Wydziale Nowogrodzkim*, Warszawa, ss. 260.

uczestniczył. Profesor nade wszystko cenił pracę zespołową. Był pomysłodawcą i organizatorem cyklicznych spotkań historyków wychowania na Seminariach Naukowych *Warsztat badawczy historyka wychowania* w Domu Pracy Twórczej w Obrzycku. Podkreślał oryginalność i wyjątkowość tych corocznych spotkań. Upatrywał w nich szansę rozwijania solidnego warsztatu historyków edukacji przy jednoczesnym zintegrowaniu tego środowiska z ośrodków naukowych w całej Polsce. Na spotkaniach tych poruszano następujące zagadnienia: *Dźwięki i „ruchome obrazy” w badaniach historyczno-pedagogicznych* (26–27 czerwca 2019 r.); *Dzieje edukacji w czasopiśmiennictwie pedagogicznym* (27–28 czerwca 2018 r.); *Gromadzenie i ochrona źródeł szkolnych* (27–28 czerwca 2017 r.); *Źródła materialne w badaniach historyczno-pedagogicznych* (15–16 czerwca 2016 r.); *Problemy edycji źródeł historycznych* (17–18 czerwca 2015 r.); *Czasopiśmiennictwo w badaniach historyczno-pedagogicznych* (4–5 czerwca 2014 r.); *Tradycje pedagogiczne we współczesnej historiografii* (26–27 czerwca 2013 r.); *Egodokumenty w badaniach historyczno-pedagogicznych* (19–20 czerwca 2012 r.); *Ikonoografia w badaniach historyczno-pedagogicznych* (28–29 czerwca 2011 r.); *Warsztat badawczy współczesnego historyka wychowania* (28–29 czerwca 2010 r.); *Interdyscyplinarność badań we współczesnej historii edukacji* (3–4 czerwca 2009 r.), *Badania regionalne w polskiej historii wychowania* (24–25 czerwca 2008 r.)⁵.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na zagadnienie historii wychowania w kształceniu pedagogicznym, do którego regularnie powracał w swych wypowiedziach Profesor Jamrozek. Z biegiem lat coraz częściej wykłady i konwersatoria z historii wychowania sytuuje się na marginesie kształcenia pedagogicznego w szkołach wyższych. W programach kształcenia nauczycieli nie znajduje się odpowiedniego miejsca na nauczanie historii wychowania. Jak pisał W. Jamrozek: *wielu pedagogom wydaje się, że różne współczesne doświadczenia, koncepcje i teorie są jakby od początku do końca owocem obecnych czasów i że dla ich pełnego zrozumienia nie trzeba wcale sięgać do przeszłości* (Jamrozek, 2007, s. 172–173). Ponadto, jego zdaniem, przy doborze treści z historii wychowania należy dążyć do poszerzenia zakresu tematyki o treści dotyczące dziejów edukacji w różnych zbiorowościach i środowiskach społecznych, przede wszystkim o zagadnienia z zakresu dziejów wychowania nieinstytucjonalnego, o wychowanie i rozwój człowieka na różnych etapach jego egzystencji. Treści kształcenia

---

⁵ Sprawozdania z corocznych spotkań historyków wychowania były relacjonowane w czasopismach naukowych. Zob. M. Nowicki (2016), *Sprawozdanie z Seminarium Naukowego Zakładu Historii Wychowania WSE UAM w Obrzycku (15–16.06.2016)*, pt. *Źródła materialne w badaniach historyczno-pedagogicznych*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 35, s. 233; M. Nowicki (2011), *Sprawozdanie z Seminarium naukowego w Obrzycku, 28–29 czerwca 2011 r.*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 27, s. 273–275; M. Nowicki (2010), *Seminarium naukowe nt. „Warsztat pracy współczesnego historyka wychowania” (Obrzycko, 28–29 czerwiec 2010)*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 26, s. 232–233; K. Kabacińska (2009), *Seminarium naukowe Zakładu Historii Wychowania w Ciężeniu, 3–4 czerwca 2009*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 25, s. 244–245; J. Falkowska (2008), *Seminarium naukowe nt. „Badania regionalne w polskiej historii wychowania” – Obrzycko 11–12 czerwca 2008 r.*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 24, s. 255–257.

należy poszerzyć o dzieje opieki, resocjalizacji, oświaty dorosłych czy edukacji zdrowia. Poprawy nauczania historii wychowania w szkołach wyższych Wiesław Jamrozek upatrywał m.in. w postawach nauczycieli akademickich wobec tej dyscypliny, a także w naukowej sile przebicia samych historyków wychowania (Jamrozek, 2007, s. 174).

Jednym z pól działalności Profesora Jamrożka było redagowanie (w ostatnich latach wspólnie z sekretarzem czasopisma prof. Krzysztofem Ratajczakiem) „Biuletynu Historii Wychowania”, czołowego periodyku branżowego w kraju, jedynego pisma w Polsce publikującego corocznie aktualną bibliografię swojej dyscypliny naukowej. Pierwszy numer „Biuletynu...” ukazał się w 1994 roku, a prof. W. Jamrozek pełnił w nim już wówczas funkcję redaktora naczelnego. Na wstępie inauguracyjnego numeru czytamy: *Uwzględniając dotychczasowe dyskusje (toczone zwłaszcza w gronie osób – założycieli Sekcji Historii Wychowania PTP), zgłaszane w ich toku potrzeby i propozycje oddajemy do rąk Państwa pierwszy numer Biuletynu Historii Wychowania. W naszym piśmie pragniemy m.in. zamieszczać artykuły i rozprawy przedstawiające rezultaty najnowszych badań w dziedzinie historii edukacji, a także refleksje z zakresu metodologii i teorii historii wychowania, odnotowywać wydarzenia i fakty z przeszłości edukacji o istotnym znaczeniu dla tego fragmentu procesu dziejowego, dokonywać prezentacji ośrodków zajmujących się badaniami w zakresie dziejów oświaty i myśli pedagogicznej oraz upowszechnianiem ich rezultatów, informować o szerszym ruchu naukowym i wydawniczym odnoszącym się do tej dziedziny, jak również o wysiłkach organizacyjnych w zakresie integracji środowiska historyków wychowania (w wymiarze krajowym i międzynarodowym) (Od redakcji, 1994, s. 1).* Od 2002 roku „Biuletyn Historii Wychowania” pełni funkcję organu Towarzystwa Historii Edukacji. Ukazuje się także wersja „Biuletynu...” w języku angielskim – „Bulletin of the History of Education”. Autorkami i autorami zamieszczanych w nim artykułów są pracownicy naukowcy oraz doktoranci reprezentujący czołowe ośrodki akademickie w Polsce, a także uczeni zagraniczni. Wśród piszących do pisma są historycy, historycy wychowania, ale także przedstawiciele innych nauk humanistycznych i społecznych. Tematyka publikowanych artykułów jest bardzo szeroka, zarówno w sensie chronologicznym – od starożytności po czasy współczesne, geograficznym: cywilizacje starożytnego Egiptu, Bliskiego Wschodu, Europa, Polska, jak i w zakresie poruszanej problematyki i ujęć (metodologicznych, źródłowych, historiograficznych, statystycznych). Dominują opracowania dotyczące dziejów wychowania i szkolnictwa, historii różnego rodzaju placówek edukacyjnych. Liczne teksty określić można jako opracowania o charakterze interdyscyplinarnym z pogranicza humanistyki oraz nauk społecznych. Warto zaznaczyć, że „Biuletyn...” cieszy się renomą wykraczającą poza granice kraju.

Profesor Wiesław Jamrozek, doceniany przez środowisko naukowe, był także aktywnym członkiem wielu towarzystw i organizacji. Pełnił funkcję wiceprezesa, a w latach 2008–2020 prezesa Towarzystwa Historii Edukacji (Szybiak, 2002, s. 164–167), którego celem jest *inspirowanie, organizowanie i popieranie badań nad dziejami edukacji oraz upowszechnianie ich wyników w społeczeństwie*

w celu podniesienia jego kultury historycznej i pedagogicznej (strona internetowa Towarzystwa Historii Edukacji). Ponadto był członkiem Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego na kadencję 2021–2024, członkiem Komitetu Nauk Pedagogicznych przy Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych Polskiej Akademii Nauk, w tym w kadencji 2015–2019 członkiem Prezydium KNP PAN, członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 28 maja 2008 roku) i członkiem: Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Prof. W. Jamrożek był także redaktorem naczelnym „Łużyckich Zeszytów Naukowych”, członkiem redakcji periodyków naukowych, takich jak: „Przegląd Historyczno-Oświatowy” oraz „Ars Educandi”. Za osiągnięcia na polu naukowym był wielokrotnie wyróżniany nagrodami rektorskimi oraz wydziałowymi UAM.

RZECZNIK UCZELNI NIEPUBLICZNYCH

Profesor Wiesław Jamrożek był współinspiratorem i pierwszym rektorem powstałej 2 marca 2004 roku Łużyckiej Szkoły Wyższej im. Jana Benedykta Solfy z siedzibą w Żarach (poprzednia nazwa: Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Jana Benedykta Solfy z siedzibą w Żarach⁶). W ostatnich latach pełnił tam funkcję prorektora, a także kierownika Katedry Podstaw Pedagogiki. Przez kolejne lata funkcjonowania tej powołanej w jego rodzinnym mieście uczelni był bardzo zaangażowany w jej bieżącą działalność i kolejne reorganizacje (Przemówienie rektora Łużyckiej Szkoły Wyższej dr. Romana Macieja Józefiaka..., 2021). To powodowało, że doskonale rozumiał problemy niepublicznych szkół wyższych, często zabierając głos w obronie ich interesów. Opiniując projekt ustawy dotyczącej zmian w prawie o szkolnictwie wyższym podczas prac komisji sejmowej w 2010 roku, podkreślał: *[...] w pierwszych 15 latach po odzyskaniu przez Polskę suwerenności niemal pięciokrotnie wzrosła liczba studentów. Było to możliwe również dzięki powstaniu i rozwojowi uczelni niepublicznych w Polsce. Uczelnie te mimo różnych trudności nadal stanowią istotny sektor obszaru szkolnictwa wyższego, przyczyniając się do wyrównywania w Polsce szans kolejnych generacji w dostępie do szkolnictwa wyższego – nie tylko dla młodzieży, która uzyskując świadectwa dojrzałości, bezpośrednio po tym ubiega się o przyjęcie na studia. Wiele małych uczelni niepublicznych pełni w swoich środowiskach ważną funkcję kulturotwórczą. Często są one jedynymi tego typu instytucjami w tych środowiskach, wpływającymi na niższe koszty kształcenia na poziomie studiów wyższych w porównaniu z kosztami edukacji w większych środowiskach akademickich,*

---

⁶ Dnia 23 stycznia 2017 roku uczelnia decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniła nazwę na Łużycka Szkoła Wyższa im. Jana Benedykta Solfy w Żarach, co było spowodowane poszerzeniem zakresu kształcenia wykraczającym poza profil określony w dotychczasowej nazwie uczelni i planami uzupełnienia kształcenia o kolejne kierunki studiów. W ostatnich latach Łużycka Szkoła Wyższa była nieustannie rozwijana przez władze uczelni, które podejmowały prace nad poszerzeniem dotychczasowej oferty edukacyjnej. Podstawową jednostką organizacyjną stanowi Wydział Studiów Społeczno-Ekonomicznych, w ramach którego funkcjonuje 5 katedr oraz 4 zakłady (*O uczelni*, <https://lsw.edu.pl/index.php/uczelnia/o-uczelni/>, dostęp: 26.05.2021).

a także zaspokajającymi często tzw. odroczone potrzeby edukacyjne w odniesieniu do tego poziomu kształcenia. Duża część słuchaczy niepublicznych szkół wyższych nie podjęłaby w ogóle studiów, gdyby w najbliższym ich środowisku nie było uczelni [...] (Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży, 2010, Wyслуchanie publiczne dotyczące rządowego projektu ustawy..., s. 41).

NAUCZYCIEL, PROMOTOR, MISTRZ

Profesor Wiesław Jamrożek przez wiele lat prowadził regularne seminaria doktorsko-habilitacyjne. Większość omawianych tam i powstających pod okiem Profesora prac dotyczyła szeroko rozumianej historii wychowania XX wieku. Pierwszą obronioną rozprawą doktorską była praca Edyty Głowackiej-Sobiech *Życie i działalność pedagogiczna Olgi i Andrzeja Małkowskich twórców polskiego skautingu* (2001 r.). Kolejne doktoraty powstałe pod pieczę naukową prof. W. Jamrożka to: Ewy Kuczyńskiej – *Rozwój myśli i praktyki logopedycznej w Drugiej Rzeczypospolitej* (2001); Danuty Apanel – *Instytucjonalna opieka całkowita nad dzieckiem na Pomorzu Środkowym w latach 1945–1975* (2003); Mikołaja Brenka – *Przemiany opieki i pomocy społecznej w Polsce Ludowej do 1980 roku* (2010); Tomasza Fetzkiego – *Koncepcje Édouarda Séguina i ich znaczenie dla rozwoju pedagogiki osób niepełnosprawnych intelektualnie* (2010); Anny Knocińskiej – *Przemiany poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego w Wielkopolsce w latach 1945–2008* (2010) i Konrada Nowaka-Kluczyńskiego – *Pedagogika na poznańskim uniwersytecie 1919–1993* (2015). W 2019 roku prof. W. Jamrożek został powołany na promotora Grażyny Gramzy, która przygotowuje dysertację doktorską *Kulturalno-edukacyjna aktywność środowisk polonijnych w Holandii w latach 1989–2019*.

Jako nauczyciel akademicki Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM W. Jamrożek był każdego roku promotorem kilkudziesięciu prac licencjackich i magisterskich. W swej promotorskiej wizytówce kreślił wiele przykładowych tematów prac⁷, a także zaznaczał, iż warsztat badawczy preferowany na seminariach jest dla badań realizowanych na pograniczu nauk o wychowaniu i nauk historycznych. Podczas spotkań seminaryjnych dominowała praca nad źródłami,

---

⁷ Przykłady tematów realizowanych na seminarium Profesora Wiesława Jamrożka: *Działalność edukacyjna polskiej opozycji politycznej lat siedemdziesiątych; Problem dojrzałości szkolnej w świetle polskiej teorii i praktyki pedagogicznej przełomu stuleci; Wychowanie w rodzinie w świetle nauki Jana Pawła II; Pedagogika Marii Montessori i jej recepcja w teorii i praktyce edukacyjnej w Polsce na przełomie stuleci; Miłość rodzicielska w świetle teorii i publicystyki pedagogicznej III RP; Rodzina z problemem alkoholowym w pracach samorządu terytorialnego (na przykładzie miasta Gniezna na przełomie stuleci); Szkolnictwo podstawowe na Ziemi Kościańskiej w latach 1989–2009; Edukacja muzyczna w zreformowanej szkole polskiej (po 1999 roku); Sport i kultura fizyczna na terenie Miasta Wolsztyn w latach 1989–2009; Instytucjonalne wychowanie przedszkolne na Ziemi Złotowskiej w III Rzeczypospolitej; Edukacja przyrodnicza w wychowaniu przedszkolnym III Rzeczypospolitej; Pedagog szkolny w placówkach edukacyjnych Ostrzeszowa na przełomie stuleci; Kształcenie integracyjne w Poznaniu na przełomie stuleci; Działalność kulturalno-oświatowa wielkopolskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku.*

dokumentacją określonych instytucji i placówek społeczno-wychowawczych oraz edukacyjnych. Wykorzystywano także metody i techniki badawcze typowe dla pedagogiki, zwłaszcza metodę monografii pedagogicznej, technikę analizy dokumentów (źródła) i wywiad. Profesor ogromną wagę przywiązywał do rzetelnie przygotowanej bibliografii, z dokładnym podziałem na źródła i opracowania.

Na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM Profesor Wiesław Jamrozek prowadził wykłady oraz konwersatoria z historii wychowania. Cechowała go życzliwość w stosunku do każdego studenta. W przekazywaniu wiedzy nie ograniczał się do akademickich podręczników, ale dzielił się też swym warsztatem pracy opatrzonym licznymi ciekawostkami, przemyśleniami i refleksją. Wiedzę przekazywał w sposób jasny i rzeczowy. Dużym zainteresowaniem cieszyły się także zajęcia z przedmiotów fakultatywnych na studiach I i II stopnia, np. *Dziedzictwo kulturowe Polaków kresowych*⁸. Warto zaznaczyć, iż prof. W. Jamrozek od 17 września 1992 roku był członkiem Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich (Oddział w Poznaniu). Ponadto prowadził zajęcia na studiach podyplomowych Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM.

OSTATNIA DROGA

Na początku lutego 2021 roku do społeczności akademickiej dotarły niepokojące informacje o poważnej chorobie i konieczności hospitalizacji Profesora. Mimo nadziei, jaka przez dwa miesiące towarzyszyła bliskim i współpracownikom, 2 kwietnia 2021 roku odszedł przedwcześnie wybitny historyk wychowania, nauczyciel akademicki i pracownik naukowy.

Uroczystości pogrzebowe – z racji obostrzeń sanitarnych – odbyły się w skromnym gronie rodziny, przyjaciół oraz przedstawiciele społeczności akademickiej w dniu 10 kwietnia w Kościele Parafii Opatrzności Bożej w Poznaniu. Profesor spoczął na cmentarzu znajdującym się na poznańskim osiedlu Bolesława Chrobrego.

Słowa pożegnania wygłosili kolejno: prorektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ds. relacji z otoczeniem społecznym prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik; przewodnicząca KNP PAN, dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, prof. zw. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska; rektor Łużyckiej Szkoły Wyższej dr Roman Maciej Józefiak, a także – w imieniu najbliższej rodziny – córka Katarzyna Sadowska (wybrane przemówienia zostały zamieszczone na dalszych stronach czasopisma).

---

⁸ Podczas którego Profesor omawiał następujące zagadnienia: kresy Pierwszej Rzeczypospolitej i ich rola w rozwoju polskiej edukacji i nauki; kresy w okresie niewoli narodowej; ziemie zabrane, kresy odłączone; kresy Drugiej Rzeczypospolitej; kresy w latach drugiej wojny światowej; deportacje, zbrodnie nacjonalistów ukraińskich; przesiedlenia Kresowian; ludność polska na dawnych kresach w czasach mocarstwa sowieckiego; dawne kresy po upadku imperium; kresowiaci w powojennej Polsce. Źródło: Wizytówka fakultetu: Wiesław Jamrozek, *Dziedzictwo kulturowe Polaków kresowych*, Archiwum Zakładu Historii Wychowania Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM.

„Profesor. Kierownik. Rektor. Szef. Przyjaciel. Wiesiu” – takimi słowami Profesor Wiesław Jamrozek w kręgu przyjaciół i współpracownikach murach uniwersyteckich przedstawiany był najczęściej.

Jako Kierownik dał się poznać jako mistrz klasycznego zarządzania, wzorcowo wypełniając kolejne etapy tego procesu: planowanie, organizowanie, koordynowanie, przewodzenie oraz kontrolowanie. I z wielką łatwością potrafił kreślić nie tylko etapy rozwoju kierowanego przez siebie Zakładu Historii Wychowania WSE UAM. Potrafił kreślić też po stronach prac licencjackich, magisterskich i doktorskich, usuwając w okamgnieniu zbędne akapity, wprowadzając w konsternację niejednego podopiecznego, nad którym sprawował naukową opiekę.

Profesora Wiesława Jamrożka cechował też lokalny patriotyzm, czego dawał wyraz w tematyce prowadzonych wykładów, ćwiczeń oraz fakultetów. Jawił się jako słuchacz aktywny, pewny swoich przekonań, ale głos odrębny w dyskusji zawsze traktował z powagą. Był wnikliwym i trafnym obserwatorem rzeczywistości, nie tylko tej naukowej.

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne:

Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (AUAM), Akta doktoranta. Jamrozek Wiesław 1986/86, sygn. 825/308: (a) Życiorys, Poznań, 6 czerwca 1986; (b) Dyplom ukończenia studiów magisterskich, Poznań, 6 października 1977; (c) Zawiadomienie o nadaniu stopnia naukowego doktora.

Archiwum Zakładu Historii Wychowania Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM: (a) Wizytówka fakultetu: Wiesław Jamrozek *Dziedzictwo kulturowe Polaków kresowych*; (b) Jamrozek W., Kabacińska K. (2007), *Sprawozdanie z działalności Zakładu Historii UAM za rok akademicki 2006/2007*, maszynopis.

Źródła drukowane:

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 221), 9 listopada 2010 r. Wysłuchanie publiczne dotyczące rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 3391), Biuletyn, Kancelaria Sejmu. Biuro Komisji Sejmowych. Nr 4350/VI kad.

Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za lata akademickie 1962/1963–1964/1965 za rektoratu prof. dra Gerarda Labudy, Poznań 1967.

Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za lata akademickie 1965/1966–1967/1968 za rektoratu prof. dra Czesława Łuczaka, Poznań 1969.

Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za lata akademickie 1968/1969–1969/1970 za rektoratu prof. dra Czesława Łuczaka, Poznań 1971.

Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za rok szkolny 1959/1962 za rektoratu prof. dra Alfonsa Klafkowskiego, Poznań 1963.

Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za rok szkolny 1956/1957 za rektoratu prof. dra Alfonsa Klafkowskiego, Poznań 1958.

Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Za lata akademickie 1969/1970–1971/1972 za rektoratu prof. dra Czesława Łuczaka, Poznań 1975.

Postanowienie nr 115.9.2016 Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 września 2016 r. w sprawie nadania tytułu profesora, M.P.2016.1140.

Źródła internetowe:

Nominacje profesorskie w Pałacu Prezydenckim: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/nominacje/art,29,nominacje-profesorskie-w-palacu-prezydenckim.html> (dostęp: 30.05.2021).

O uczelni: <https://lsw.edu.pl/index.php/uczelnia/o-uczelni/> (dostęp: 26.05.2021).

Strona internetowa Towarzystwa Historii Edukacji: <http://the.amu.edu.pl/> (dostęp: 14.12.2021).

Przemówienia:

Przemówienie dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. zw. dr hab. Agnieszki Cybal-Michalskiej podczas uroczystości pogrzebowych Profesora Wiesława Jamrożka w Poznaniu w dn. 10 kwietnia 2021 r.

Przemówienie prorektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ds. relacji z otoczeniem społecznym prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosika podczas uroczystości pogrzebowych Profesora Wiesława Jamrożka w Poznaniu w dn. 10 kwietnia 2021 r.

Przemówienie rektora Łużyckiej Szkoły Wyższej dr. Romana Macieja Józefiaka podczas uroczystości pogrzebowych Profesora Wiesława Jamrożka w Poznaniu w dn. 10 kwietnia 2021 r.

Opracowania:

Brenk M., Nowak-Kluczyński K. (2017), *50 lat Zakładu Historii Wychowania na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy” nr 3–4.

Cybal-Michalska A. i in. (red.) (2018), *XXV lat Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1993–2018. Wydanie jubileuszowe*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Falkowska J. (2008), *Seminarium naukowe nt. „Badania regionalne w polskiej historii wychowania” – Obrzycko 11–12 czerwca 2008 r.*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 24.

Hellwig J., Jamrożek W., Żołądź D. (red.) (1994), *Z prac poznańskich historyków wychowania*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Hellwig J. (1994), *Historia wychowania w poznańskim ośrodku naukowym*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 1.

Jamrożek W. (1994), *Idee edukacyjne demokracji w Galicji do 1918 r.* Poznań: Eruditus.

Jamrożek W. (2004), *Z dziejów poznańskiej historii wychowania*, w: W. Ambrozik, K. Przyszczykowski (red.), *Uniwersytet. Społeczeństwo. Edukacja*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Jamrożek W. (2004), *Z dziejów poznańskiej historii wychowania*, w: W. Ambrozik, K. Przyszczykowski (red.), *Uniwersytet. Społeczeństwo. Edukacja*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Jamrożek W. (2007), *Historia wychowania w kształceniu pedagogicznym (wybrane problemy)*, w: K. Bartnicka (red.), *Treści historyczne w nowej koncepcji studiów pedagogicznych*, Pułtusk: Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieyszтора.

Jamrożek W. (2016), *Kongresy i zjazdy pedagogiczne w polskiej myśli i praktyki edukacyjne (do 1939 roku)*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Jamrożek W. (2017), *W pięćdziesięciolecie Zakładu Historii Wychowania Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, w: E. Głowacka-Sobiech, K. Kabacińska-Łuczak (red. nauk.), *Wielkopolska i Wielkopole w dziejach polskiej edukacji. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia Zakładu Historii Wychowania na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Jamrożek W. (red.) (1995), *Stan i perspektywy historii wychowania*, Poznań: Wydawnictwo Eruditus.

Jamrożek W., Jakubiak K. (red.) (2002), *Dziecko w rodzinie i społeczeństwie. Dzieje nowożytne*, tom II, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uczelniane Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego.

Jamrożek W., Kabacińska K., Ratajczak K., Szulakiewicz W. (red.) (2007), *Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej myśli i praktyki edukacyjnej*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.

Jamrożek W., Ratajczak K., Żołądź-Strzelczyk D. (2007), *Ad novum fructum. Z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.

Jamrożek W., Szablicka-Żak J. (2018), *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794. Tom XII. Szkoły w Wydziale Nowogródzkim*, Warszawa: Aspra.

Jamrożek W., Żołądź-Strzelczyk D. (red.) (1997), *Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej (Tezy i streszczenia)*, Poznań-Zajątkowo: Eruditus.

Jamrożek W., Żołądź-Strzelczyk D. (red.) (1998), *Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej*, tom I, Poznań: Wydawnictwo Instytutu Historii UAM.

Jamrozek W., Żołądz-Strzelczyk D. (red.) (2002), *W dialogu z przeszłością. Księga poświęcona Profesorowi Janowi Hellwigowi*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Kabacińska K. (2009), *Seminarium naukowe Zakładu Historii Wychowania w Ciężeniu, 3–4 czerwca 2009*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 25.

Nowak-Kluczyński K., Brenk M. (2017), *Jubileusz 50-lecia Zakładu Historii Wychowania na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Łużyckie Zeszyty Naukowe” nr 10–11.

Nowicki M. (2010), *Seminarium naukowe nt. „Warsztat pracy współczesnego historyka wychowania” (Obrzycko, 28–29 czerwiec 2010)*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 26.

Nowicki M. (2011), *Sprawozdanie z Seminarium naukowego w Obrzycku, 28–29 czerwca 2011 r.*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 27.

Nowicki M. (2016), *Sprawozdanie z Seminarium Naukowego Zakładu Historii Wychowania WSE UAM w Obrzycku (15–16.06.2016), pt. Źródła materialne w badaniach historyczno-pedagogicznych*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 35.

Od redakcji (1994), „Biuletyn Historii Wychowania” nr 1.

Sprawozdanie z działalności Zakładu Historii Wychowania (2008), „Studia Edukacyjne” nr 7.

Szulakiewicz W. (2007), *Historia wychowania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza*, Warszawa: Studio Wydawnicze Familia.

Szybiak I. (2002), *Towarzystwo Historii Edukacji*, „Biuletyn Historii Wychowania” nr 1–2.

W. Jamrozek, Żołądz-Strzelczyk D. (red.) (2003), *Działalność kobiet polskich na polu oświaty i nauki*, Poznań: Eruditus.

Prof. Wiesław Jamrozek (1954–2021) – a pedagogue, a historian of education Summary

Aim: Presentation of the scientific profile of an outstanding historian of education, the head of the Department of History of Education at the Faculty of Educational Studies at the Adam Mickiewicz University in Poznań, who died prematurely on April 2, 2021 – Prof. Wiesław Jamrozek.

Methods: An analysis and interpretation of source material.

Results: Showing the main threads in the scientific, didactic and organizational work of Prof. Wiesław Jamrozek.

Conclusions: The interests and research of Prof. Wiesław Jamrozek focused on the history of the educational thought and practice, mainly in the 19th and 20th centuries. They concerned such issues as: the theory and methodology of the history of education; creators of the Polish history of education; ideology and the educational activity of Polish political and social movements in the 19th and 20th centuries; education of women in the 19th and 20th centuries; the Polish pedagogical thought of the 19th and 20th centuries; civic education in the Polish lands in the 19th and 20th centuries; school reforms in Poland (from the 18th to the end of the

20th century); upbringing in the Polish family in the 19th and 20th centuries; history of adult education in Poland in the 19th and 20th centuries; birth and development of social work in Poland. Prof. Wiesław Jamrożek was an active member of many societies and organizations, a co-inspirator and the first Rector of the Lusatian University. Jana Benedykta Solfy based in Żary.

Keywords: Wiesław Jamrożek, the history of education, Poznań.